

Санг бар об задам оҳ,оҳ,оҳ... бигуфт

Интишори сомонаи «Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон»
(<http://istilohot.tj>)

Санг бар об задам оҳ,оҳ,оҳ... бигуфт

Ношир: Ҳайати тадорукот Санаи интишор: 21 Июл, 2017 - 12:30
[1]

Маҷмаи Умумии СММ якдилона қатъномаеро, ки ба барномаи сеюми байналмилалии «Об барои рушди устувор» оғоз мебахшад, қабул намуд. Ин барнома аз соли 2018 то 2028 идома меёбад. Қатъномаро 177 давлати аъзои СММ қонибдорӣ кардаанд.

Ин хабар дар қатори он хабарҳои некест, ки тоҷику тоҷикистониёро хушҳол гардонид. Ин мулк ва ин сарзаминро бори дигар ба ҷаҳониён ҳамчун як кишвари обод, озод ва сулҳофару ободкор дар ҷаҳон муаррифӣ кард. Ҳар қадами устувор ва ободкоронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз хирадмандӣ ва фарзонагии ин Сарвари оқилу доно буда, ҷаҳониёро аз гузаштаи дури таърихӣ ва фарҳанги пурғановати ин миллати барӯманд хушдор медиҳад.

Ҳанӯз ниёғони хирадманд, оқилу доно ва неқназари мо ба об ҳамчун ба яке аз неъматҳои осмонӣ сачда мекарданд, арҷ мегузоштанд ва эҳсоси шукргузориро ба ҷо меоварданд. Ниёғони баруманди тоҷик, ки дар гузашта онҳоро Суғдиён ё Ориёиҳо меномиданд, аз ҷомеаи афсонавӣ ва бедори хеш даъват бар он доштанд, ки табиат бо об ва инсон бо дуо поянда ва неқному безавол буда метавонад. Яке аз ҳидоятҳои хурду бузурги миллати неқноми мо «об неъматӣ илоҳист», «дар об туф кардан гуноҳ аст» буд, ки он ҳанӯз дар ҳазораи аввал эҳтиромро нисбат ба об-ин неъматӣ бебаҳо муайян мекард. Яъне ба софу зулол ва муқаддасу покиза нигоҳ доштани ҳар чашмаву рӯдхона, ҷӯйбору чоҳҳое, ки мардум барои зиндагии тозаву озодашон аз инҳо истифода мекарданд, даъват менамуданд. Аз ин рӯ об низ яке аз неъматҳои бебаҳои инсонист, ки инсон, заминро осмон, наботот ва ҳамаи ҳастиро ба ҳам мепайвандад, нумӯ мебахшад, табиатро зинда нигоҳ медорад, ё дар ҳолати беэҳтиромӣ бар ӯ заминро замонро ба коми худ мебарад, ҳашм пеш меорад, ғазаб мекунад.

Дар тӯли зиёда аз 6000-соле, ки миллати баруманду бофарҳанг ва арҷманди тоҷик пушти сар кардааст, тохтутозҳои зиёди душманон ин миллату ин ватани биҳиштиро тавонистанд, пора-пора намуда, қисме аз хоки муқаддаси мардуми сарбаландро бо хунрезии зиёд аз худ бикунанд, вале натавонистанд аз вучуди онҳо ифтихори милливу ватандорӣ ва худшиносиву худогоҳиро дур бисозанд.

Ҳар хонаводаи тоҷик имрӯз бо фарзандон, аҳли байт ва хешу ақраби худ аз тарбияи неки хонаводагии ниёгон ёд карда, ба фарзандон бо ифтихори волои ватандорӣ арҷгузори ба забон, таърих ва фарҳанги неки ниёгонро меомӯзанд. Арҷ гузоштан ба об низ аз суннати неки хонаводагӣ буда, он мисли занҷираҳо моро бо гузаштаи дури таърихӣ мепайвандад.

Даъватҳо ва ривоятҳои зиёдеро нисбат ба эҳтироми об ин миллати сарбаланд ба фарзандон мерос гузоштааст.

Аз ҷумла, ҳангоми хушксолӣ омадан мардум дар заминҳои кишт ё майдонҳои назди ҳавлиҳои худ ҷамъ омада, ба осмон муроҷиат мекарданд ва муноҷоткунон месароиданд:

Ашагулони ростина,
Як бор бичумбон остина.
Гандуми сабз хушк шудааст,
Бар мо бирезун боруна.

Ё худ ҳангоми гусели меҳмонҳо аз хона, ё фарзандон ба роҳи дур ба хоҳири барори қор ва саломат расидан то манзил аз пушти онҳо об мепоянд, зеро об рамзи покӣ ва рӯшноист. Ҳангоми чашни Наврӯзи оламафрӯз низ бо муҳаббат ва эҳсоси шодмонӣ пиру ҷавон ба ҳам об мепоянд ва Наврӯзро шодбош мегӯянд, ки ин ҳам эҳтиром нисбат ба об чун яке аз мӯъҷизаҳои нотақрири табиат аст.

Офаридгор осмону заминро офарид ва ба ҳар мавҷуди рӯи олам ҷон ба амонат супорида, дар вучуди он кинаву адоват, меҳру муҳаббат, садоқату вафо, эҳсоси некиву бадиро ҷой дод. Зинда мондани табиат, ки зиннати заминро замон аст, ба об пайвастагии хоше дошта, барои пайдории осмони софу ҳавои беғубор, замини гул-гулшукуфону боғҳои ҳамешасабз асос мегузорад.

Модари бузургворам ҳангоми тарбияи хонаводагӣ ба мо фарзандон аз муқаддасоти ба мерос мондаи ниёгон ривоят мекарданду меғуфтанд, ки фарзандони гиромӣ, дӯст доштани Ватан аз гӯшаи эмондорист, арҷ гузоштан ба таъриху фарҳанги ниёгон фарз аст, ифтихор аз миллати хеш дар шараёнҳои хуни ҳар фард ҷо дорад ва он ҳам фарзу ҳам қарз мебошад.

Дар хотир доштан ва риоя кардани урфу одатҳои неки ниёгон вазифаи ҳар кадоми мост.

Аз ҷумла, барои эҳтиром гузоштан ба об ҳангоми онро нӯшидан ҳатман бояд нишаста бинӯшем ва баъдан шукрона бигӯем. Обро аввал хурди хона бояд бинӯшад. Исрофкорӣ ҳаром аст, аз ҷумла исрофи об. Ҳангоми аз чашма охвор об нӯшидан бояд баъди шодоб шудан аз чашма чанд қадам дур рафта, баъд хасу хоку хошокеро, ки аз замин ба либосҳои мо часпидааст, биафшонем, зеро дар болои чашмае, ки аз он об нӯшидем, хасу хошок афшонидан, беэҳтиромӣ нисбат ба об-сарчашмаи ҳаёт ба ҳисоб меравад. Об ҳам эҳсос дораду некиро аз бадӣ фарқ мекунад, эҳтиромро аз беэҳтиромӣ дарк менамояд, танҳо об забон надораду халос, иброн медоштанд модарам. Об нафас мекашад, об зиндагиро дӯст медорад ва покизагиро мепарастад. Аз ин рӯ нопокиҳоро бо амри ёри осмониамон танҳо об шуста, аз хонаву дару девори мо тоза мекунад.

Ҳангоме, ки донишҷӯи Донишгоҳи омӯзгорӣ шаҳри Душанбе гаштам, ҳар тобистон ба мо иҷозат медоданд, ки дар ҷое кор бикунему то оғози соли нави таҳсил тавонем бо маблағи пайдокарда аз кори тобистонамон китобу дафтар ва дигар маводи зарурӣ бихарем. Ман низ мисли ҳамсабақҳоям тобистон ба лагери тобистонаи донишгоҳӣ- «Ҳамсафар», ки он дар дараи хушманзари Ромит ҷойгир буд, мерафтам. Танҳо ҳамфикр ва ғамгусорам дар лаҳзаҳои форӣ аз кор соҳили дарё буду навои обшорон. Ҳар шохоб ва мавҷи дарё гӯё ба гӯшам таронаи зебоеро месаронид, ки гоҳ бо мавҷи дарё суҳбат мекардаму гоҳе бо шохобчаҳои он рози дил мегуфтам.

Рӯзе дар соҳили дарёи Кофарниҳон нишаста, ёди хонаи бачагӣ, ҳавлии падариам, ёди падару модар, хоҳару бародар ва хотираҳои дигар мекардаму он маро ором намегузошт, сангчаҳоро ба об ҳавола дода, ҳиқ-ҳиқ гиря мекардам, ором намешудам, шояд ғзаб буд ё аз беақлӣ санги калонтареро гирифта, намедонам барои чӣ, ба оби дарё партофтаму аз садои болошудаи об дар ҳайрату лол мондам. Об гӯё «о ҳ ҳ ҳ ҳ» гуфт, ки садояш вучудамро ларзонд, дилам ба дард омад. Ў гӯё аз ман қаҳр карда бошад, бо як садои гӯшхарош аз канорам мерафт, дигар бо ман ҳамфикр ва ғамгусор набуд. Ҳамон оҳе, ки аз қаъри дарё ба гӯшам расида буд, маро ором намегузошт. Ба ҷои хоб баргаштам. Мисли ҳама ҳамсолону ҳамсабақҳоям ман низ кам- кам шеър мегуфтам. Он садои об гӯё аз домонам кӯдаквор дошта, маломатам мекард, ки ман чӣ гуноҳ кардам ба сарам санги маломат задӣ? Бе ибто навиштам:

Санг бар об задам, оҳҳх бигуфт,
Духтари соддаи бедарду алам.
Ман ки шодоб кунам мулки турсо,
Мезанӣ санги маломат ба сарам?
Духтари соддаи бедарду алам...

Аз байн солҳо гузаштаанд, соҳили баҳрҳоро дарёҳои зиёдеро дидам, аммо дигар ҳаргиз ҳатто сангчаеро ба хотири ба сари об задан ба даст нагирифтам. Ман ҳудро гунаҳкор меҳисобам пеши он оби софу зулоле, ки ташнагии ману азизони маро мешиканад, заминҳои ташналабро шодоб мегардонаду нозу неъматӣ дастурхони хонаводагии моро ранг мебахшад. Ман узр мепурсам ва кош он рӯдхонаву сарчашмаҳо, чашмаву дарёҳо, баҳрҳоро шохобҳо маро бишунаванд ва бо иҷозати пири об гуноҳи маро бубахшанд. Шояд об-мӯъҷиза низ домони маро сар диҳад, зеро мудом гумон дорам, ки он дӯсти домангири ман, ки Об ном дорад, аз ман хеле малол гаштааст. Охир пайванди аввалу охири мо дар рӯи олам об асту халос. Чун чашм ба олами ҳастӣ кушоем, бо шукргузорӣ моро бо об мешӯяндӯ пок мекунанд ва чун ҷон дар лаб дорем, ба мо то лаҳзаҳои охир об мечаконандӯ баъд боз бо ин мӯъҷизаи осмонӣ мешӯяндӯ ба он ҷое мегузорандамон, ки аз он ҷо сабзидаем. Пас чаро ман аз Об-мӯъҷизаи заминиву осмонӣ узр напурсам, ки маро ин қадар меҳрубон аст? Ҳоқонии Шервонӣ беҳуда нафармудааст:

Зи ҷӯе, ки хӯрдӣ аз ӯ оби пок,
Нашояд фикандан бар ӯ сангу хок...

Гавҳар ШАРОФЗОДА,
доктори илми филологӣ

Санг бар об задам оҳ,оҳ,оҳ... бигуфт

Интишори сомонаи «Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон»
(<http://istilohot.tj>)

ДУШАНБЕ, 03.03.2017 /АМИТ «Ховар»/.

Баҳодиҳии муҳтаво: 5

Баҳои миёна: 5 (1 овоз)

Категория:

- [АМИТ «Ховар»](#) [2]
- [Ахбори рӯз](#) [3]

Манбаъ::<http://istilohot.tj/tg/content/sang-bar-ob-zadam-okhokhokh-biguft?mini=2025-02>

Пайвандҳо

[1] <http://istilohot.tj/sites/default/files/field/image/image030.png> [2] <http://istilohot.tj/tg/category/%D0%B0%D0%BC%D0%B8%D1%82-%C2%AB%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%C2%BB>
[3] <http://istilohot.tj/tg/category/%D0%B0%D1%85%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8-%D1%80%D3%AF%D0%B7>